

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Slidrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De Heilige Geest verheerlijkt Christus

„Die zal Mij verheerlijken”.

Joh. 16 : 14a.

Wat eens op de Pinksterdag te Jeruzalem plaats had, noemen we de aanvang van de werkweek van de Heilige Geest. God als Schepper van hemelen aarde had Zijn werkweek, en Hij sprak: het is volbracht. Jezus Christus als Man van smarten had Zijn werkweek, en Hij sprak: het is volbracht. De Heilige Geest als Herschepper heeft ook Zijn werkweek, en ook Hij zal spreken: het is volbracht. En het resultaat van Zijn arbeiden zal zijn een verlost schare voor de troon van God en het Lam. Johannes op Patmos heeft reeds die schare gezien en horen zingen: Hem, Die op de troon zit, en het Lam, zij de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht in alle eeuwigheid.

Het werk van de Heilige Geest omvat velelei. De Schrift laat ons dat zien. Om maar iets te noemen: de Geest is het Die levend maakt; Hij leidt in alle waarheid; Hij overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel; Hij herschept en herstelt.

Al Zijn werken kunnen we samenvatten in één: Hij verheerlijkt Christus. Dit zegt het woord van de Heere Jezus overduidelijk. Al het arbeiden van de Heilige Geest heeft dus dit ene thema, deze ene bedoeling.

Dat betekent, dat Hij niet gekomen is om Zelf centraal te staan, om Zelf verheerlijkt te worden, om een nieuwe Geestesreligie te maken, om mensen te brengen tot aanbidding en verheerlijking van Hem.

Begrijpt u mij goed — het woordje „Die” van de woorden van de Heere Jezus: „Die zal Mij verheerlijken” wijst de Heilige Geest duidelijk aan als Persoon. Hij is niet een kracht, maar een Persoon. En als de derde Persoon van de drieënige God heeft ook Hij recht op onze aanbidding en verheerlijking. Doch het blijft: in al Zijn werken plaatst Hij Christus centraal en leidt Hij naar en tot de verheerlijking van Christus.

Het Woord van de Heere Jezus zegt ook, dat niet de mens vervuld met de Heilige Geest centraal komt te staan. De Heilige Geest is niet gekomen, opdat mensen verheerlijkt zouden worden. „Zit ons wel in het bloed: iets te willen worden. We trachten het wel, op alle terreinen, zelf op kerkelijk terrein. Wij willen graag op de troon zitten. Wij willen gekroond worden. Wij willen doen knielen aan onze voeten. Wij willen aanbeden en verheerlijkt worden. Zo in de trant van „ik heb de Geest en nu moet u voor mij buigen”.

Of: „ik ben kind van God, wee u, indien u Gods oogappel aanraakt”. Of: „ik ben bekeerd en nu heb ik altijd gelijk en kan ik de lakens uitdelen”.

Niets van dat alles. Het is tegen de Schrift. We hangen een onschriftuurlijke leer aan. We bevinden ons op een dwaalweg. De Heilige Geest plaatst noch Zichzelf, noch een mensenkind in het middelpunt. Waar dat machtige gebeuren is, dat Goddelijke wonder: het vervuld worden met de Heilige Geest, daar komt Christus centraal te staan, daar gaat alles van een mens en in een mens zich concentreren op de Christus. Zo openbaart

zich het Pinksterwonder, zo treedt het naar buiten, zo wordt het zichtbaar. Op geen enkele andere wijze. Zo getuigt de Heere Jezus; zo getuigt de Schrift; zo getuigt het geïnspireerde Woord.

In dit Christus-verheerlijkende werk van de Heilige Geest gaat het allereerst om de belijdenis dat Jezus is de Christus, de Zoon van de levende God, de Gezondene van de Vader. De Geest brengt door het Woord tot de belijdenis dat Christus is de Christus der Schriften. Vlees en bloed openbaren ons dat niet. Natuurlijk — daar is het historisch geloof. We zijn erbij opgevoed. En we zullen dat niet moeten wegwerpen. Maar het is geen levend geloof. Het houdt ons op de plaats waar we van nature zitten: in de stad des verderfs. Er is geen uitgang, geen volgen. Door het Christus-verheerlijkende werk van de Heilige Geest worden blinde ogen geopend. Dan wordt Christus gezien en is er een opstaan en volgen.

Jezus Christus is de Zaligmaker van God gegeven. Door het Christus-verheerlijkende werk van de Heilige Geest worden we ontdekt aan onze verlorenheid en gaan we roepen om de Zaligmaker: geef mij Jezus of ik sterf; buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf.

Jezus Christus is Middelaar. Door het Christus-verheerlijkende werk van de Heilige Geest leren we zien dat we God kwijt zijn, dat we met God verzoend moeten worden. Dat Jezus Christus de enige Middelaar is om het met God in orde te maken.

Jezus Christus is Borg. Door het Christus-verheerlijkende werk van de Heilige Geest worden onze zonden tot schuld voor God. Ik moet betalen, en ik heb geen cent. Dan die betalende Borg, die Plaatsbekleder, die Schuldovernemer.

Jezus is de Christus, de Gezalfde, de Profeet, de Priester en de Koning. Door het Christus-verheerlijkende werk van de Heilige Geest wordt Hij de enige Profeet en Leraar. Ik weet het niet meer. Ik kom aan Zijn voeten terecht om door Hem onderwezen te worden in de weg der zaligheid. Door het Christus-verheerlijkende werk van de Heilige Geest wordt Christus de Priester. Niet meer mijn offers, maar Zijn offer. Zijn afkondiging vanaf het kruis van de verzoening door voldoening. Door het Christus-verheerlijkende werk van de Heilige Geest leren we niet mijn bidden, maar Zijn bidden. Zijn hogepriesterlijk bidden aan de rechterhand van Zijn Vader, zal brengen bij Hem. Door het Christus-verheerlijkende werk van de Heilige Geest wordt Christus de Koning. Ik koning af, ik van de troon af, ik in het stof neergebogen. Hij op de troon, de Koning der koningen. Bij U, mijn Koning en mijn God, verwacht mijn ziel en heilrijk lot. Ik slechts onderdaan: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal. Hij is de Koning van Israëls God gegeven. De Koning Die beschut en bewaart. Die brengt in Zijn paleis. Door het Christus-verheerlijkende werk van de Heilige Geest straks geen arm zondaar meer, niet meer onvolmaakt, geen oude mens meer, maar tenvolle vernieuwd, tenvolle het beeld van God, tenvolle profeet, priester en koning, om te staan voor de troon van God en het Lam, om daar te zijn tot de eeuwige verheerlijking van

God en het Lam, om daar eeuwig God en het Lam te verheerlijken. De eeuwige doxologie, de eeuwige lofverheffing zal daar zijn.

De werkweek van de Heilige Geest loopt ten einde. Weldra zal klinken ook uit de mond van de derde Persoon van de drieënige God: het is volbracht. Dan zal er zijn de schare die niemand tellen kan, de zangers aan de glazen zee.

Kent u dat Christus-verheerlijkende werk? Wordt Christus alles? De Heilige Geest zal Christus verheerlijken. Hier reeds en straks geheel en al.

Ds. v. Z.

Van de administratie

We werden deze keer weer verblijd met de opgave van 7 nieuwe abonnees, waarvan ook weer enkele het abonnement op ons blad als een geschenk ontvingen. Aan giften werd f 50,- ontvingen. Voor dit alles hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Readactie

1. **Ontmoetingsdag te Kampen.** We herinneren weer even aan de Ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand, die D.V. te Kampen zal worden gehouden op zaterdag 29 augustus a.s. In de morgensamenkomst hopen te spreken de predikanten Blom, Van Heteren en Van Dijk en in de middagsamenkomst de predikanten R. Kok, Van Zonneveld en Vlietstra. In een volgend nummer hopen we nadere gegevens te verstrekken, zoals dat gebruikelijk is.

2. **School voor Dundas en Hamilton.** Ik ontvang per bank een bedrag van f 50,- van mw. B.M. en per giro een bedrag van f 20,- van C.E. Er is in Meerkkerk een collecte voor dit doel gehouden, maar het totaal bedrag daarvan is mij nog niet bekend. Dat hoop ik later te vermelden. Inmiddels voor alles hartelijk dank.

2. **Verkeerd telefoonnummer.** Ik werd er opmerkzaam op gemaakt, dat het telefoonnummer van boekhandel Van Horssen, in het vorige nummer genoemd in het artikelje Meditatie-serie: Korenaren uit volle oogst, niet juist is. Er staat tel. 03420-93084. Dat moet zijn tel. 03420-92084. Men neme notitie van deze verbetering.

B.

Voor u gelezen

4.

(In 't jaarboekje onzer kerken van 1896)

Een kleine bladzijde uit de portefeuille van een oefenaar (vervolg).

Wij merkten reeds op in onze vorige les onder b) dat zij, die door een poort toegang tot de renbaan of loopbaan verkregen, zich in een daarvoor ingericht vertrek bijna geheel moesten ontkleden en het lichaam geheel met olie bestrijken.

Het tegenbeeld van één en ander was de hoorders al spoedig duidelijk. Om alzo te lopen, kwam het erop aan, dat men hoorde naar de herautenstem van de grote Koning (Ps. 89 : 16), d.i. men moest de krachtddige roeping kennen, waardoor een gewilligheid

ontstond om alzo te lopen (Ps. 110 : 3). Het gaan door de rechte poort was noodzakelijk om op de renbaan te komen, n.l. het geloof in den Heere Jezus Christus. En om door Hem tot de renbaan te worden toegelaten, is een geestelijke ontkleding nodig, —niet slechts dit en dat weg, maar de ontdekte zondaar zelf geheel weg valt en geheel schuldenaar wordt voor God. (Zie catechismus, Zondag 23). Zal nu een gerechtvaardigd zondaar alzo lopen, dan is hem de olie des Geestes zozeer nodig (Ps. 119 : 32). "En zo nu dit alles, zeide de oefenaar, bij ons geen plaats heeft gehad, ja, dan kan er wel een lopen om de prijs zijn, een jagen naar de heerlijkheid des hemels, doch aangezien dit lopen geschiedt buiten de door God gestelde loopbaan, is er geen hoop op de prijs, die alleen de overwinnaars is beloofd!"

(Voor wij verder een en ander afschrijven, moeten we nog even vermelden, dat onder de schare op de eindstoel van de eerste rij een vrouw zat, die onder het volk Gods daar ter plaatse bekend was als een ziel, die een nieuw leven bezat en meermalen had meegedeeld, hoe zij aan haar christendom was gekomen. Aan onze oefenaar echter was zij, wat het deugdelijke van hare gronden betrof, geheel onbekend.)

Doch ter zake.

Onder het uiteenzetten dezer zaken werd de gedaante van genoemde vrouw veranderd. Het scheen, dat de ontdekkende waarheid, naar aanleiding van de tekst uitgesproken, haar ernstig aangreep, en het duurde dan ook niet lang, of de plaats van samenkomst werd haar te eng. Zichtbaar ontstemd stond zij op en verliet haar plaats. Daar zij echter niet de minste stoornis veroorzaakte, dacht men algemeen, dat zij zich lichamenlijk onwel gevoelde. Ook onze oefenaar veronderstelde zulks.

Het gevolg van de toestand, die de prediking bij deze vrouw verwekte, merkte bijna niemand op. Zij kwam, als naar gewoonte, op het gezelschap der vromen. Wel was zij meer terughoudend dan vroeger; doch steeds bleef zij in "het gebouw" komen, ook wanneer onze oefenaar daar voorging. Eén zaak trok echter de aandacht, n.l. dat zij, wanneer de oefenaar sprak, alle aandacht wijdde aan de tekstverklaring, maar het gebouw verliet, wanneer de spreker tot de "toepassing" kwam.

Ongeveer zes weken duurde deze toestand. Doch wat gebeurde? De Heere kwam met de gevreesde Aziatische cholera en haar woning was de eerste, die Hij met deze geselroede binnentrad. Zij was de eerste, die door de Heere was aangegrepen. Onmiddellijk werd de hulp van de geneesheer ingeroepen en deze constateerde, dat de ziekte alle verschijnselen vertoonde, dat de dood zeer haastig kon intreden.

Hoe verpletterend deze mededeling van de geneesheer ook voor de echtgenoot dezer vrouw was, veel ontzettender was het voor de zieke zelve.

Al spoedig liep het bericht van deze ziekte over geheel het dorp en het huis der lijderes was al spoedig als een Bethesda (huis der ellende) vol van belangstellenden, waaronder vele vromen, die de ondubbelzinnigste blijken van belangstelling en Christelijke liefde gaven.

Als een radeloze zat de vrouw, die van tijd tot tijd door hevige krampen werd aangegrepen, in een hoek van haar leger nêer en bange, angstige blikken wierp zij om zich heen.

Eén der omstanders richtte de vraag tot haar, hoe het er nu met haar bij stond met het oog op de eeuwigheid, die zij nu scheen in te zullen gaan.

Hartverscheurend was het antwoord, dat zij op deze vraag gaf. Ongeveer het volgende liet zij horen: "Ik heb mijn arme ziel voor de eeuwigheid bedrogen. Ik beeldde mij in en maakte mijzelve wijs, dat ik tot God bekeerd was en in de baan der godzaligheid liep, maar ik zie nu in, dat ik nog nimmer mijzelf heb leren verliezen, dat ik niet door de rechte poort op de rechte baan ben gekomen en altijd bezijden de baan heb gelopen; ik kan, ik mag dus niet op de prijs hopen; en daarom kan mijn overgang van de tijd naar de eeuwigheid onmogelijk bevredigend zijn!"

De vromen stonden verbaasd en verschrikt en veronderstelden, dat de arme kranke

onder duivelsche aanvallen en bestrijding van haar geloof verkeerde. En dit spraken zij uit; maar de vrouw antwoordde: "Neen, neen! De Heere heeft het met mij door Zijn Woord, onder de voordracht van onze oefenaar, toen hij over I Kor. 9 : 24b sprak, duidelijk doen zien, dat al mijn "lopen" enkel werkelijkheid was; want Christus ken ik niet; Hij is mij waarlijk een vreemde! Zij beleed vervolgens hare hooggaande vijandschap, sedert zij onder genoemde voordracht van de oefenaar zat. Zij had hem, zeide zij, wel kunnen doodsteken. En dat zij daarna toch evenwel onder het gehoor van die oefenaar, zowel als in het gezelschap der vromen was blijven komen, was, zeide zij, om haar naam als christin bij dat volk niet te verliezen; "doch", zo voegde zij erbij, "Ik wist sedert wel beter en heb goed gezien, dat ik nimmer wedergeboren ben!"

"Ach!" zo jammerde zij, had ik mij in die toestand tot de Heere gewend; maar neen, ik bleef voortgaan in mijn verkeerdheid en boog mij niet onder 's Heeren krachtige Hand. En nu, nu komt Hijzelf tot mij met die vreeselijke ziekte!"

Gods volk, daar aanwezig, stond als verslagen; de verstgevorderden en bekwaamsten onder hen wisten niet, welk bestuur en welke raad zij die zo ellendige vrouw zouden geven. Zij verlieten dan ook de één na de ander dit treurhuis, doch steeds weer om spoedig terug te keren.

Hierover D.V. nader.

Dr.

v.L.

Belijdenis doen en de kerk

Als we spreken over "belijdenis doen" denken wij allereerst aan de jaarlijks weerkerende gebeurtenis. In een kerkdienst op Pasen, daarna of zelfs op Pinksteren, wordt door een aantal (meestal) jongeren openbare belijdenis van het geloof gedaan. Het is op zich een plechtig, aangrijpend gebeuren. Openlijk wordt het ja-woord gegeven op de hun gestelde vragen. Vragen die heel veel bevatten. Vragen, die raken hart en wandel. Leer en leven.

Nu is het doorgaans zo, dat de jongeren reeds tot de gemeente behoren. Wanneer dit niet het geval is en men komt tot het doen van belijdenis, is dit een bijzondere zegen van de Heere. Er spreekt Zijn leiding in. Hij boog het leven om. Hij zette het leven om. Wie nu reeds tot de kerk behoorde, ging vanaf de kinderjaren naar de kerk. Het aan moeders of vaders hand is velen, ook onder ons, bekend. We werden meegenomen naar de kerk. Naar de kerk waar we gedoopt werden. We kwamen erachter, we hoopten het, dat we ook tot de kerk behoorden. We waren immers dooplid van de kerk. En naar ik mag stellen, werd tot ons allen over de kerk, de kerkdienst, gesproken. Naast de diensten op zondag waren er ook in onze kinderjaren de zondagsschool en de catechisaties. Wie beide bezocht heeft, weet er van te vertellen. Nu beide, en bijzonder de laatste heeft er toe geleid, dat bij velen de band aan de kerk hechter werd en het uiteindelijk kwam tot het doen van openbare belijdenis in de kerk. Op die niet onbelangrijke zaak willen we wat dieper ingaan. Zeker wanneer het gaat over het belijdenis doen, moet allereerst gedacht worden aan de Heere en Zijn dienst. Het geloof in de Heere, Zijn Woord en de weg der zaligheid. Maar dit alles mag niet losgemaakt, noch losgezien worden van de kerk. Want de Heere maakt gebruik van de kerk. Waarom? Omdat de Heere in en door de kerk Zijn Woord laat verkondigen. En die verkondiging is niet doelloos, maar gericht. Immers het geloof is uit het gehoor en het gehoor is door het Woord Gods. De dwaasheid der prediking doet onder de zegen des Heeren machtige wonderen. Het Boek Handelingen is daar het bewijs van. En wat schrijft Petrus niet van het Woord: "Gij, die wedergeboren zijt, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende Woord van God. Want alle vlees is als gras en alle heerlijkheid des mensen is als een bloem van het gras. Het gras is verdord en zijn bloem is afgevallen. Maar het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid en dit is het Woord, dat onder u verkondigd is".

En Jacobus wijst op de evangelische plicht: "daarom, afgelegd hebbende alle vuiligheid en overvloed van boosheid, ontvangt met zachtmoedigheid het Woord, dat in u geplant wordt, hetwelk uw zielen kan zaligmaken".

Vandaar ook dat in ons leerboek gewezen wordt op de belangrijkheid van de prediking. Immers het ware geloof is van de Heilige Geest, die het geloof in de harten werkt door de verkondiging van het heilig evangelie. Zondag 25.

En God wil Zijn christenen onderwezen hebben niet door stomme beelden, maar door de levende verkondiging van Zijn Woord. Zondag 35.

Vandaar dat de band: Woord en prediking niet losgemaakt mag worden. Beide zijn Gods gave. En die prediking laat de Heere horen in de gemeente. In de kerk, in de gemeente, die er mag zijn. Nog mag zijn. Dat laatste moet gezegd! De Heere laat nog wat Hij geschonken heeft. Wat Hij gewild heeft. De kerk is een planting des Heeren. Nu weten we wanneer het over de kerk gaat, we moeten spreken over de zichtbare en onzichtbare kerk. Deze beide mogen niet ineen vloeien. Ze moeten naar het Woord van de Heere onderscheiden blijven. Maar ze mogen niet van elkaar gescheiden worden. Want de leden van de eeuwigblijvende kerk staan niet los van de zichtbare kerk op aarde. Ze zijn ook door het Woord van de kerk, door haar prediking vernieuwd en bekeerd. Gevoed, onderwezen en geleid.

Dit alles vindt ook plaats door de prediking en de bediening van de sacramenten. De ambtelijke bediening in de zichtbare kerk wil de Heere gebruiken. En die voortdurende gebruikmaking van de Heere is een wonder. Want hoe is het met de kerk? Allereerst verdeeld. De verdeeldheid in ons land is groot. In Afrika zei men mij: "Twee Hollanders: een kerk en drie Hollanders: een kerk scheuring". Helaas kan dat waar zijn. En welke kerk is vandaag niet gescheurd of verdeeld? Laat niet één kerk zich verheffen, want niet één kerk kan zich verheffen. Wij zijn allen het spoor bijster en daarom is het een wonder, een groot wonder, dat de Heere de dienst nog laat en van de dienst gebruik wil maken.

Het instituut der kerk is een zegen van de Heere en wordt door de Heere gebruikt. Het is daarom een voorrecht tot de kerk te behoren. Het behoren bij en het staan in de kerk, al is het een kerk vol gebreken en tekortkomingen, mag een zaak van dankbaarheid zijn. Een zaak van vreugde. Er mag, er behoort, vreugde "om" de kerk te zijn. Wie dit beseft is blij met de kerk en dankt de Heere voor de plaats in de kerk en vraagt steeds om de zegen die de Heere wil schenken in de kerk: door Woord en Geest.

Wat is er dan ook een behoefte aan de zondag. Een drang, een verlangen om met de gemeente samen te komen om Gods Woord te horen, Zijn aangezicht te zoeken, te zingen en te offeren. De diensten blijven dan niet ongezegd. Men gaat weten van afbraak en opbouw. Van diepten en hoogten. Van licht en duisternis. Van zonde en genade. Van strijd en rust. Van gemis en schenking. Hoe kostbaar worden dan de psalmen en hoe rijk onze plaats in de kerk. We verstaan wat gezongen wordt: "Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot, O Heer der legerscharen God, Zijn mij Uw huis en tempelzangen!"

"Heere", zegt het hart, "laat van mij gelden: Immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen al de dagen mijns levens en ik zal in het huis des Heeren blijven in lengte van dagen".

In de kerk staan we niet alleen. We zijn verbonden aan andere leden. Als het goed is, strekt die verbondenheid zich ook uit naar het verleden. Weten we ons verbonden aan hen, die voor ons stonden. Op wier plaats we nu staan in de kerk. En het ware belijden en dienen zal, als het goed is, tot ons spreken en ons aanspreken. En wensen we met hen te bewaren het pand wat ons is toebetrouwd. De verbondenheid gaat echter nog verder. Het belijden der eeuwen, het belijden der kerk is ons belijden. Wanneer dit zo is, dan weten we ons van harte verbonden aan wat de kerk in het verleden op een onovertreffbare wijze heeft beleiden. Het geloof in God

de Vader. Het geloof in God de Zoon en het geloof in God de Heilige Geest. Het geloof in Christus geboorte. Zijn lijden. Zijn sterven. Zijn dood. Zijn opstanding. Zijn hemelvaart en Zijn wederkomst. Het geloof in de Heilige Geest en Zijn verkondiging, ontdekkend, onderwijzend, troostend, toepassend, verzegend en toerustend. Ook wat de kerk van de kerk belijdt, spreekt. Want ook dat belijden is naar de Schrift. Het kan getoetst worden aan de Schrift. Het kan de toets van Gods Woord doorstaan. Maar die wetenschap mag niet leiden tot verzelfstandiging van het belijden. Dan wordt de band aan Gods Woord doorgesneden en wordt het Woord Zelf in haar gezag aangetast. Het "alzo zegt de Heere" en de verwijzing naar Zijn Woord mogen niet verdwijnen.

Waar het gebeurt, gaat het menselijke heersen en overheersen. En het is ons bekend waartoe dit geleid heeft. Denk aan het gebeuren in Samuëls dagen. In de strijd tegen de Filistijnen meende Israël de overwinning te zullen behalen door de aanwezigheid van de ark. Tussen de ark en de Heere werd een "is gelijk" teken geplaatst. De ark werd God. En we weten welke gevolgen dat heeft gebracht. Zo moet gewaakt worden voor de overtrokkenheid van de leer. Het bijzonder centraal stellen van de kerk en het spreken over en wijzen op personen. Daardoor wordt de Heere niet geëerd en geen recht gedaan aan Zijn Woord en Zijn gaven. Immers de Heere is de Schenker van de kerk, van de leer en van de dienaren.

Het is bekend hoe het toeging in de gemeente van Korinthe. Men etiketteerde. Men oordeelde. Men taxeerde en men kwam tot het: "Ik ben van Paulus, ik van Apollos en ik van Cefas en ik van Christus". En wat zegt Paulus? "Is Christus gedeeld? Is Paulus voor u gekruisigd? Of zijt gij in Paulus' naam gedoopt? Zijt gij niet vleeselijk als ge zegt: Ik ben van Paulus. Ik ben van Apollos".

Nu moet niet gemeend worden, dat veroordeeld wordt een eigen kerkelijk leven. Kerkelijk leven is niet tegen de Schrift. Wie dat zoekt en kent en er biddend mee werkzaam mag zijn, zal de zegen en de genade uit Sion niet missen. De bewijzen zijn er van.

In mijn jeugdtijd heb ik kinderen des Heeren horen spreken. Zij behoorden tot verschillende kerken. Maar hoe rijk en onderwijzend konden zij spreken over het onderwijs in eigen gemeente op zondag, op feestdagen en tijdens een bijbellezing. En dat spreken gaf geen verwijdering, maar verbinding. Soms kwam men samen op de zaterdagavond en dan werd er in het gebed gedacht aan de diensten op de zondag en aan de knechten van de Heere. Vele malen heb ik dit gehoord. En ik ben blij en dankbaar dat ik het gehoord heb. Het steeds weer denken daaraan naast het Bijbels vereiste bewaart voor kerkisme en kerkelijke hoogmoed. Het doet ook steeds zoeken het gegevene in het kerkelijk leven. Tot dat kerkelijke leven nu behoort ook de tucht. Wie belijdenis doet, stelt zich ook onder die tucht. En die tucht is niet onbijbels. De kerkelijke tucht bestaat in handhaving van de door Christus gestelde regels. Gelijk de Heere een God van orde is, zo wil Hij, dat er orde en tucht zal zijn in de kerk. Zich daaraan te houden en te onderwerpen is geboden.

Het is triest; niet altijd houdt men zich daaraan. Hoe gemakkelijk kan men zich onttrekken aan de kerk. Men laat zich niets gezeggen. Gezeggen wat uit en naar Gods Woord is. En in het uur van belijden heeft men toch maar uitgesproken, dat men zich zal onderwerpen en onderdanig zal zijn aan de opwekkingen, bestraffingen en kerkelijke vermaningen. Erg is het, wanneer men niet meer denkt aan wat men beleden en beloofd heeft voor Gods aangezicht en voor de gehele gemeente. De gevolgen blijven niet uit. Ook dit laat de praktijk zien. In leven en sterven. Wee onzer, wanneer de tucht van Gods Woord en de tucht van de kerk een juk, een zwaar juk zijn. Ze zijn echter een zegen van de Heere. Ze dienen ons. Ze nemen het ook voor ons op, wanneer dit nodig blijkt. We mogen er ook een beroep op doen.

Belijdenis doen en de kerk laten ons zodoende verschillende kanten zien. En wanneer we alles op ons laten inwerken, dan blijkt in alles de goedertierenheid Gods.

Vandaar dat ons gebed zou moeten zijn en blijven: "Regeer ons door Uw Woord en Uw Geest dat wij ons hoe langer, hoe meer, aan U onderwerpen; bewaar en vermeerder Uw kerk; verstoor de werken des duivels en alle geweld dat zich tegen U verheft; mitsgaders alle boze raadslagen die tegen Uw heilig Woord bedacht worden; totdat de volkomenheid Uws Rijks kome, waarin Gij alles zult zijn in allen".

Ds. M.C. Tanis.

Laus Deo

38.

De voorzienigheid Gods

Tot het kleinste musje toe.

Met een zekere heilige spot begint Calvin zijn hoofdstuk over de voorzienigheid Gods: "Verder, God te maken tot een Schepper van een ogenblik, die slechts eenmaal Zijn werk tot stand bracht, zou wel al te kil en bekrompen zijn".

Hier ligt nu het kardinale verschil tussen de gelovigen en "goddeloze mensen". Deze laatsten zijn eigenlijk blind voor de tegenwoordigheid van de Goddelijke kracht in het voortdurend bestaan van de wereld. In het beste geval willen zij nog wel erkennen dat in de oorsprong van de wereld goddelijke kracht werkzaam is geweest. Maar de dagelijks zorgende, besturende en onderhoudende, Vaderlijke hand Gods merken zij niet op. Zij moeten in het kunstwerk van de schepping wel de wijsheid, macht en goedheid van een Schepper opmerken, maar daar blijft het bij. Zij menen "dat tot het onderhouden van alle dingen voldoende is de kracht, die er van Godswege in den beginne ingelegd is". Maar het geloof dringt dieper door in de geheimen van de schepping. Het geloof erkent Hem die de Schépper van alle dingen is ook als Bestuúder en Onderhouder.

Onder dat besturen en onderhouden verstaat Calvin niet een bepaalde "algemene beweging", waardoor God de ganse wereld voortstuwt. Hij bestuurt en onderhoudt "door met een bijzondere voorzienigheid ieder ding afzonderlijk van al wat Hij geschapen heeft, zelfs tot het kleinste musje, te onderhouden, te voeden en te verzorgen".

Schepping en onderhouding behoren voor het geloof bijeen. Ook David verbindt in de 33e Psalm Schepping en voorzienigheid. In vers 6 bezingt hij de schepping: Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt en door de Geest Zijns monds al hun heir. Maar in het tweede gedeelte van die psalm wijst hij op Gods voortdurende betrokkenheid bij Zijn schepping en Zijn volk in het bijzonder: "De HEERE schouwt uit de hemel en ziet alle mensenkinderen, vers 13. Dat is geen werkeloos of machteloos toezien, zoals de moderne theologie soms beweert: Zie, des HEEREN oog is over degenen die op Zijn goedertierenheid hopen, om hun ziel (daar hebben we nu die heerlijke voorzienigheid Gods!) van de dood te redden en om hen in het leven te houden in de honger. Dáárom: Onze ziel verbeidt de HEERE: Hij is onze hulp en ons schild enz. David leidt ons dus van de schepping tot de besturing aller dingen. Met deze volgorde heeft hij een wijze bedoeling "omdat het niet geloofwaardig zou zijn, dat God de menselijke zaken verzorgde, als Hij niet de Schépper der wereld was". Met andere woorden: alleen van een almachtige Schépper kan men verwachten dat Hij "ieder ding afzonderlijk van al wat Hij geschapen heeft, zelfs tot het kleinste musje" onderhoudt, voedt en verzorgt.

Het kan wel zijn dat filosofen een zekere "inblazing van God" in de schepping erkennen. Ook dat zij Paulus' woorden Hand. 17 : 28 onderschrijven: dat wij in God zijn, leven en ons bewegen, toch blijft het bij een koel verstandelijke constatering: "want Gods bijzondere zorg, waaruit eerst recht Zijn Vaderlijke gunst gekend wordt, proeven zij allerm minst". Zij bereiken met hun wijsgerig inzicht nooit de geloofshoogte waartoe David mocht opklimmen: Zij allen wachten op U, dat Gij hun hun spijs geeft te zijner tijd. Die afhankelijkheid, verwondering en aanbidding blijft voor de wijzen en verstandigen verborgen. Het wordt alleen de kinderens geopenbaard. Zij ontdekken tot in het kleinste toe Gods bijzondere zorg. Zij proeven in

de waarneming van zijn dagelijkse bestuur zijn vaderlijke gunst. Zij genieten de troost van zijn voorzienigheid die over alles gaat.

Inst. I, XVI, 1
Ds. L.W. van der Meij.

De weg Zijner getuigenissen

9.

Op reis naar de eeuwigheid is de titel van hoofdstuk 9.

De eerste paragraaf gaat over het besef van de eeuwigheid.

"Dit hoofdstuk" -aldus de schrijver- "sluit nauw aan bij de twee hieraan voorafgaande hoofdstukken. In de twee vorige hoofdstukken is de betekenis van het beeld Gods en het koninkrijk Gods aan de orde gesteld. We hebben gezien dat de klassiek gereformeerde theologie in gehoorzaamheid aan de Schrift de eer van God centraal stelt. De mens wordt allereerst gezien als een reiziger naar de eeuwigheid. De hele gereformeerde praktijk der godzaligheid is daarop afgestemd. Het geestelijk leven wordt door deze zaken beheerst. Het gaat om het zalig leven en sterven. Wanneer men de klassiek gereformeerde visie op het beeld Gods en het koninkrijk Gods niet deelt, blijft dit uiteraard niet zonder gevolgen." Drs. De Vries gaat daar verder op in en schrijft dan op blz. 151v:

"Hoe noodzakelijk is het dat er klaar en helder over de bestemming van de mens gesproken wordt. De Bijbel leert ons dat de mens er allereerst voor God is. Hij is geschapen voor de eeuwigheid. Dit leven is een voorbereiding op het eeuwige leven. Het feit dat we eenmaal voor Gods rechterstoel gesteld zullen worden, moet steeds onze gedachten vervullen. Als Christus ons leven is geworden, dan zullen we ook begeren bij Hem te zijn en zien we met brandend verlangen uit naar Zijn wederkomst. Calvin heeft terecht gezegd dat de mens geschapen is tot overdenking van het toekomstige leven (vgl. J. Calvin: "Institutie", boek I, hoofdstuk 15,6). Het gericht zijn op de eeuwigheid dient de gehele handel en wandel van een christen te bepalen. De christen is een pelgrim hier op aarde. Op een heel beeldende wijze heeft John Bunyan dit verwoord in zijn werk "De christenreis naar de eeuwigheid" (oorspronkelijke titel "The Pilgrim's Progress from this World to that which is to Come").

Waar het besef van de eeuwigheid verdwijnt is sprake van verblindings. De Bijbel vergelijkt deze toestand wel met dronkenschap. Men is zo bedwelmd door de werkelijkheid van dit leven, dat men nauwelijks of geen oog meer heeft voor de werkelijkheid van het toekomstige leven. De kinderen van God zijn door Gods genade uit deze roes ontwaakt. Wakend en biddend verwachten zij de wederkomst van Christus, Die hen verlost van de toekomstige toorn.

Bij de wederkomst van Christus vergaat deze wereld en ontvangt Gods kerk de onverderfelijke erfenis, die in de hemelen voor haar bewaard is.

Voor we over de taak van de kerk naar buiten en naar binnen toe spreken, dienen we onszelf de vraag te stellen of we zelf wel een levend lid van de kerk zijn. Luther worstelde ermee hoe hij een genadig God kon krijgen. Mac Cheyne stelde zich de vraag: Om mijn ziel, doorziet gij uw lot, hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God"? Op deze vraag geeft God ons in het evangelie Zijn antwoord. Het evangelie wijst ons op Christus, Die terwijl Hij geen zonde gekend heeft, tot zonde voor ons is gemaakt, opdat zij zouden zijn rechtvaardigheid Gods in Hem.

De zondaar die vlucht tot Christus, wordt om Christus wil vrijgesproken van schuld en straf. Gerechtvaardigd zijnde uit het geloof heeft hij vrede bij God. De ware gelovigen hebben Godskennis, zelfkennis en Christus-kennis. Zij hebben God leren kennen in Zijn heiligheid. Van zichzelf hebben ze leren zien, dat zij een groot beest bij God zijn en daarom verootmoedigen zij zich voor Gods hoge majesteit. Zij mogen nochtans weten van een vrijmoedige toegang tot God, nl. door Jezus Christus. De Heilige Geest heeft hen de ogen geopend voor de heerlijkheid en liefelijkheid van Jezus Christus. Daarom achten Gods kinderen alle dingen schade en

drek om de uitnemendheid van de kennis van Christus en mogen ze uit Zijn volheid genade voor genade ontvangen. Zonder het besef van onze diepe nood zullen we nooit de heerlijkheid van Christus aanschouwen. Mogelijk zijn we wel alleszins godsdienstig. Maar wat zal het ons baten in de naam van Christus vele krachten gedaan te hebben, als we zelf niet in Christus zijn ingeplant."

In de volgende paragraaf: *hemelen hel* haalt drs. De Vries o.a. een gedeelte aan van een tractaat van de bekende anglicaanse bisschop J.C. Ryle en vervolgt dan:

"Hoe noodzakelijk is het voor predikanten dat zij zichzelf met betrekking tot de genoemde zaken onderzoeken en ik wil mezelf daarbij geenszins uitzonderen. Van wie van ons kan gezegd worden wat men zei van Robert Murray Cheyne: "Hij spreekt als een stervende tot stervenden". Over de realiteit van een eeuwige rampzaligheid behoort met een heilige bewogenheid gesproken te worden. Wie deze zaken koud en hard naar voren brengt, hoe rechtzinnig ook, breekt meer af dan hij opbouwt. In ieder geval vertoont hij niet het beeld van de grote Leraar der Kerk, de Heere Jezus Christus. Christus was bewogen over het lot van Jeruzalem. In Lukas 19 vers 41 en 42 lezen we: "En als Hij nabij kwam, en de stad zag, weende Hij over haar, zeggende: Och, of gij ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uw ogen", terwijl in Lucas 13 vers 34 de volgende woorden van de Heere Jezus zijn weergegeven: "Jeruzalem, Jeruzalem! gij, die de profeten doodt, en stenigt, die tot u gezonden zijn, hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkwerwijs een hen haar kiekens onder de vleugelen vergaert, en gijlieden hebt niet gewild". Hoe moet ziende op deze houding van de Heere Jezus Christus, onze bede zijn: "O, Zoon, maak ons Uw beeld gelijk". Het waarachtig besef van de ernst van de eeuwige rampzaligheid uit zich in een heilige drang om zondaren te redden van het eeuwige verderf. Christus zal dan als de volkomen Zaligmaker om niet worden aangeboden aan verloren zondaren".

We willen ook het laatste gedeelte van dit hoofdstuk overnemen. Dat handelt over: *Onze persoonlijke houding*.

"We zijn er niet met enkel en alleen rechtzinnigheid. Het is niet genoeg dat wij ijveren voor de waarheid en strijden voor de rechte prediking. Een zeer rechtzinnige belijdenis kan gepaard gaan met een liefdeloze houding of met een uiterst materialistische levensinstelling en soms wel een oneerlijke wijze van zaken doen. Daarmee wordt de zaak van Gods koninkrijk ten zeerste geschaad. Wat baat het ook als we veel spreken over de bekering, terwijl we zelf in onze onbekeerde staat volharden. Wat voor waarde heeft het diep in te gaan op de kennis van zonden, terwijl men nimmer bekommerd is geworden over eigen zonden? Licht hier niet een zwakte in de rechterflank van de gereformeerde gezindte? Er is naar te vrezen valt weinig levend geloof, terwijl waarachtige geloofszekerheid nog veel minder voorkomt. Het is onmogelijk een ware zoon of dochter van de reformatie te zijn zonder een kind van God te zijn. In onze belijdenisgeschriften komt dat duidelijk naar voren. We behoeven alleen maar te denken aan vraag en antwoord 1 van de Heidelbergse Catechismus waar gesproken wordt over de enige troost in leven en sterven. Het pand dat God ons via de vaderen heeft toebetrouwd, kunnen we alleen bewaren in de kracht van de Heilige Geest. Als de Heilige Geest ons aanraakt, gaat het niet meer over de bekering, maar wordt het: "Hoe kom ik tot God bekeerd?"; het gaat niet meer over de zonde, maar de vraag wordt: "Hoe krijg ik vergeving van zonden?". Op die vragen geeft God ons in Zijn Woord het antwoord. Als de Heere ons door de Heilige Geest de kracht van het Woord doet proeven en smaken, krijgen we het Woord lief. Het wordt ons meer waard, dan het fijnste goud op aard'. Wanneer we de waarheid die naar de godzaligheid is, vurig mogen beminnen, zullen we haar ook standvastig verdedigen. Dat betekent o.a. dat we elkaar vermanen dat niet te eniger tijd in iemand van ons een boos, ongelovig hart zij, om af te wijken van de levende

God (vgl. Hebr. 3 vers 12). We zullen elkaar en anderen de heerlijkheid van de dienst des Heeren aanprijzen. Denk aan Psalm 119 vers 7 (berijmd): " 'k Heb and'ren al de rechten van Uw mond Met lust verteld, hen vlijtig onderwezen; Uit al den schat van 't grote wereldrond Is nooit die vreugd in mijn gemoed gerezen, Die 'k steeds in Uw getuigenissen vond, Door mij betracht en and'ren aangeprezen". Ziende op de kerkelijke en geestelijke situatie in ons vaderland past ons allen verootmoediging. Wat gaat er weinig van de kerk uit; wat gaat er weinig van onszelf uit. Onze enige hoop en verwachting ligt in de Naam des Heeren, Die nooit laat varen de werken Zijner handen. De psalmist bad: "Beschouw, herdenk Uw vastgestaafd verbond; Laat dat Uw hart tot ons in liefd' ontvonken" (Psalm 74 vers 19 berijmd)." Zie blz. 155, 156.

Dit zijn woorden, die ook ons ter harte moeten gaan.

B.

Mag ik belijdenis doen?

Dit is ongetwijfeld een belangrijke vraag. W. van Vlastuin zoekt daarop een antwoord te geven in een boekje van 61 bladzijden, dat kortgeleden verschenen is bij boekhandel/uitgeverij F. Hardeman, Brouwerstraat 59, 6713 AA Ede en dat tegen een prijs van f 11,50 verkrijgbaar is.

Ds. W. Pieters te Genemuiden schrijft in zijn Voorwoord o.a.: "Het is niet slechts geschreven voor jongeren, die nog geen belijdenis hebben afgelegd, of voor belijdeniscatechisanten. Maar het is geschikt voor iedereen. Ook voor hen, die uit gewoonte belijdenis deden, maar nu gaan nadenken: Wat heb ik gedaan? Heb ik niet klaar staan liegen, daar voor in de kerk? De schrijver gaat niet mild om met vroomheid-zonder-Godsvreze, maar wel met zulke zielen, die in nood en onmogelijkheid roepen en zuchten tot God."

Het boekje gaat eerst over de vraag: *Wat is het probleem?* De schrijver zegt: "Als je zo'n jaar of achttien, twintig, tweeëntwintig bent, komt er een moment in je leven dat je een beslissing moet nemen. Veel van je leeftijdgenoten gaan op belijdeniscatechisatie met de bedoeling in het voorjaar belijdenis te doen. Ook belijdenis doen? Geen belijdenis doen? Als je daar zo over denkt en je praat er met je vrienden en leeftijdgenoten over, dan merk je dat er veel opvattingen zijn over het doen van belijdenis. De ene neemt het wellicht heel gemakkelijk op, terwijl een ander er misschien weer een beetje te moeilijk over doet voor je gevoel. Wat is belijdenis doen dan eigenlijk, zo vraag je je af. Dat is de vraag die hier aan de orde komt." De schrijver noemt dan verschillende meningen over het doen van belijdenis.

In het volgende hoofdstukje gaat het over de *geschiedenis* van de vroege kerk tot onze tijd. Van Vlastuin zegt dat er in onze tijd veel verschil is in opvattingen over de belijdenis. Het zou een goede zaak zijn, ook als je onbekeerd bent om belijdenis te doen. Men komt vanuit de constatering tot de acceptering van een verschijnsel.

"Ook de oudvaders zagen best wel in dat niet ieder die naar de kerk ging" — aldus de schrijver — "en het Avondmaal gebruikte werkelijk gelovig was. Evenals Gods Woord en Calvijn wisten zij dat er veel kaf onder het koren was. Maar dat is voor hen toch nooit een reden geweest dat je dan wel met een louter verstandelijk geloof belijdenis mocht doen. Zij hebben het nooit een goede zaak genoemd om zonder de waarachtige vreze des Heeren belijdenis te doen. Het was bij hen een "helaas". Helaas zijn er die onoprecht belijdenis doen. Nooit heeft men gezegd: je mag dan ook wel onbekeerd belijdenis doen. Je mag dan ook wel onoprecht zijn."

Het volgende hoofdstuk draagt als titel: *In verband met belijdenis*. De schrijver handelt over *Belijdenis en Kerk*, *Belijdenis en Doop* enz. Hij zegt o.a.: "De zichtbare Kerk omvat niet meer mensen dan de onzichtbare. Het wezen van de Kerk wordt bepaald door degenen die werkelijk verenigd zijn met de Heere Jezus. Zij vormen de Kerk. Deze ene Kerk heeft dan een zichtbare en onzichtbare zijde." Van Vlastuin schrijft nog meer, maar

hij gaat voorbij aan wat onze Heidelbergse Catechismus in antwoord 74 zegt over de kinderdoop.

Volgens de schrijver was het afleggen van geloofsbelijdenis niet zo algemeen als later. Hij noemt daarvoor verschillende redenen. Later is dat veranderd. Echter was er in de 18e eeuw een Schortinghuis, die vele jaren in een grote gemeente stond. Tijdens deze predikant werden er in totaal slechts ongeveer twintig mensen aangenomen tot het afleggen van de geloofsbelijdenis. De schrijver zegt in dit hoofdstuk allerlei dingen die waard zijn overdacht te worden.

In het 4e hoofdstuk geeft hij enkele gedeelten weer uit geschriften van onze reformatoren en oudvaders. Hij had b.v. ook nog kunnen citeren wat Calvijn zegt bij zijn verklaring van Micha 4:3: Maar het Evangelie schiet nauwelijks wortel bij een op de honderd..... Met die werkelijkheid hebben we te maken.

Wat zegt de Bijbel? zo luidt het volgende hoofdstuk. Van Vlastuin behandelt in het kort verschillende teksten uit het Nieuwe Testament..... We missen de vermelding van wat we in Exodus 19 lezen omtrent de woorden Gods tot het volk en het antwoord van het volk aan de Heere. Was de uitspraak van het volk gemeend? We menen van wel. Was deze van harte? We vrezen van niet. We denken ook aan de belijdenis van het volk, waarvan we lezen in Jozua 24. Meende het volk het? Was de uitspraak van harte?

Aan het slot van dit hoofdstuk zegt de schrijver: "God is alleen maar goed. Daarom past ons niets anders dan liefde tot Hem. Het is daarom volstrekt ondenkbaar om zonder liefde het lidmaatschap van Zijn Kerk voort te zetten. *De enige bijbelse visie op belijdenis is geloofsbelijdenis in geloof*". Het is goed dit te constateren, maar verandert dit iets aan de werkelijkheid? Het is ook naar Gods Woord dat de mens een vijand van God is geworden en alleen door wederbarende genade weer gaat vragen naar de Heere.

Tenslotte gaat de schrijver in op de vraag: *Wat moet ik doen?*

Hij zegt veel waarmee we van harte kunnen instemmen. Toch willen we enkele opmerkingen maken. In een vroeger hoofdstuk is zijn uitgangspunt geweest dat alleen wedergeborenen tot de Kerk behoren. Hiër gaat hij uit van het lidmaatschap door geboorte. Als we daaraan vasthouden moeten we ook denken aan tweeërlei kinderen des verbonds. Velen komen niet tot een waar geloof. Moeten die van het doen van belijdenis worden geweerd? In alle ernst werkt Van Vlastuin op om een rechte belijdenis te doen. En dat is terecht. Ik krijg niet de indruk dat hij daarbij iemand uitsluit. Dat is ook terecht. Maar naar onze mening legt hij eenzijdig de nadruk op wat zij moeten doen die belijdenis willen afleggen. Het evangelie begint steeds weer met een oproep tot bekering. Elk mens is van de Heere afgekeerd. Denk aan de verloren zoon. Hij wordt geroepen. Hij moet tot inkeer komen. En zo tot wederkeer tot de Heere. Dat is een zaak van het hart. Wanneer de schrijver dit meer als uitgangspunt genomen zou hebben zou wat hij schrijft veel klemmender zijn geworden. Dan zou immers ook de noodzakelijkheid van de vernieuwing van hart en leven door de Heilige Geest meer naar voren zijn gekomen.

We komen er niet uit met een recht inzicht, hoe belangrijk ook. Het feit blijft, dat niemand uit zichzelf lust heeft om de Heere te vrezen, maar ook, dat de Heere Zelf doorgaat met Zijn arbeid in de zaliging van zondaren en dat er daarom altijd zullen zijn, jongeren en ouderen, die Zijn Naam in waarheid belijden.

Hier vinden we de wijze en dwaze maagden bijeen, ook kaf en koren en tarwe en onkruid. Eens komt de scheiding. Hoe zal het dan met ons persoonlijk zijn? De schrijver van dit boekje legt in feite deze vraag voor ons hart neer. Laten we daar ernst mee maken.

Hoewel we onze opmerkingen hebben willen we toch benadrukken, dat de schrijver ons wel wat heeft te zeggen. Laten we het boekje zien als een bijdrage in deze belangrijke materie.

B.

Voor de jeugd

Nehemia 36

Beste jongelui!

"Toen zeide Juda: De kracht der dragers is vervallen en het stof is te veel, zodat wij aan de muur niet zullen kunnen bouwen.

Nu hadden onze vijanden gezegd: Zij zullen het niet weten noch zien, totdat wij in het midden van hen komen en slaan hen dood; also zullen wij het werk doen ophouden.

En het geschiedde, als de Joden, die bij hen woonden, kwamen, dat zij het ons wel tien maal zeiden, uit al de plaatsen, door welke gij tot ons wederkeert."

Neh. 4 : 10-12.

Alle mensen zijn niet hetzelfde en dezelfde mensen zijn ook niet altijd eender gesteld. Dat moeten we in het vervolg wel opmerken. Want er zijn in het leven mensen die altijd moedig zijn, doch er zijn er ook die gauw de moed laten zakken. Je kunt de ene soort "grootgelovigen" noemen en de andere zijn dan de meer "kleingelovigen". Zo iets kan per persoon verschillend liggen, het kan zelfs in dezelfde persoon verschillend liggen. Die vandaag een groot geloof heeft, kan morgen wel een klein geloof hebben. Het kan zelfs zo zijn dat groot gelovigen zelfs in het ongeloof terecht komen. Ik denk b.v. aan David. Niemand twijfelt er aan of dit een gelovige man geweest is. De bijbel doet omtrent hem daarvoor te duidelijke uitspraken. Hij zei de ene keer: Met mijn God spring ik over een muur en dring ik door een bende. Toen had hij een groot geloof. Doch op een andere keer spreekt zijn mond heel andere taal. Hij zegt dan: Nu zal ik nog een der dagen in de handen van Saul omkomen, en hij ging op de vlucht. Toen was het geloof als 't ware bij hem ook op de vlucht. Meer voorbeelden zouden te noemen zijn vanuit het kerkelijke leven en ook vanuit het persoonlijke leven. In het kerkelijke leven zijn mannen van naam te noemen. Ik denk aan de reformatoren. Doch er zijn er ook zonder naam. Je kunt ze het predikaat "gelovigen" niet ontzeggen, doch op de voorgrond treden zij nimmer. Zij horen er bij, doch zij laten door gaans weinig van zich horen. In het persoonlijke leven is het mogelijk dat jullie zelfs hier je eigen naam wel in kunnen vullen. Zodat je zeggen moet: Ik heb tijden in mijn leven gekend dat ik zo moedig was, dat ik wel met David zeggen kon: Ik zal vol heldenmoed. Daar mij Zijn hand behoedt, Tienduizenden niet vrezende. Schoon ik van alle kant, Geweldig aangerand en fel geprangd moog' wezen. Doch daar zijn ook tijden dat ik schier alle moed verloren had en zeggen moest: Ik vrees dat ik nog alles mis, en dat het werk geen waarheid is. Zo gaat dat in het leven des geloofs. De barometer staat niet altijd op mooi weer. Storm en verandering komt ook voor. Als dat niet het geval is in het leven, kun je er wel een vraagteken achter zetten. Stilstaand water, zeide men vroeger wel eens, dat is dood water. Een stilstaand geloof is een dood geloof.

Laten we echter niet te ver van de geschiedenis, die ons bezig houdt, ons verwijderen.

De vijanden hadden boze plannen beraamd, zo vernamen we de vorige keer. Doch door de voorzienigheid Gods waren ze Nehemia ter ore gekomen en kon hij zijn maatregelen nemen. Wachtposten waren uitgezet en bidend werd de arbeid voortgezet. Het kwaad scheen een bezworen zaak. Doch "toen zeide Juda....." Dat zal niet van de ene dag op de andere gebeurd zijn. Daar kunnen dagen tussen gelegen hebben. Wanneer men lange tijd achter elkaar gespannen moet werken, dan kan daardoor een tijd van moedeloosheid zich voor gaan doen. Aan zo iets moeten we hier ook denken. Als er over Juda gesproken wordt, dan kun je daar ook Joden voor lezen, zoals diezelfde mensen ook worden genoemd. Want het woord Joden komt van Juda. Maar dat zullen de meesten van jullie al wel geweten hebben. Zij zeiden: De kracht der dragers is vervallen, en het stof is zeer veel, zodat we aan de muur niet zullen kunnen bouwen. De mensen die het puin moesten ruimen, en dat is bij het bouwen

ook nodig, konden schier niet meer. Zij raakten oververmoeid. Zij zagen het voor de toekomst eigenlijk niet meer zitten. Hoe zou men ooit, met zoveel werk klaar kunnen komen? De muren zouden wel nooit af komen. De moedeloosheid werd nog vergroot door de geruchten die de ronde deden, dat de vijanden zich opmaakten om hen te overvallen. Daar waren wel wachten uitgezet, maar je kon toch maar nooit weten. De vijanden moest je niet onderschatten. Daar kwam ook dit nog bij dat er mensen waren die aan de grenzen van de stad woonden. Daar wordt over gesproken in het 12e vers: "De Joden die bij hen woonden". Die moesten elke dag heen en weer. Van het werk naar huis en van hun huis naar het werk. En iedere keer als zij weer op het werk kwamen, hadden zij verontrustende tijdingen bij zich. Want zij zeiden het ons wel tienmaal, overal waar zij vandaan kwamen, dat de vijanden zeker toe zouden slaan. En wat dan? Die mensen die dat iedere keer weer zeiden, zou je vreesachtigen kunnen noemen. Als moedeloze en vreesachtige mensen elkaar op de been moeten houden, dan kan een kind wel begrijpen, dat er niet veel van terecht komt. Zij helpen elkander van de wal in de sloot.

Wanneer we nu weer even de rekening op gaan maken, dan is er niet alleen gevaar van buiten, maar er dreigen ook gevaren van binnen. Tegen de gevaren van buiten had Nehemia wachten uitgezet. Maar wat moest er nu gebeuren, nu de bouwers de moed dreigden te verliezen. Begrijpen jullie de situatie?

We moeten ten deze wel zeggen, dat er niets nieuws is onder de zon. Wat er geweest is, zal er altijd weer zijn. Daarom blijft ook dit gedeelte aktueel. Want de kerk wordt de eeuwen door bedreigd door de gevaren van buiten af. Daar moet tegen gewaakt worden. Daar moet tegen gestreden worden. En het bidden mag daarbij niet vergeten worden. Wanneer al deze dingen in acht genomen worden, dan lijkt de zaak verzekerd te zijn. Doch menigmaal komen daar dan andere tijden overheen. Daar zijn er altijd die de moed al te spoedig laten zakken. Als zij zien wat er allemaal nog gebeuren moet en dat er hier altijd maar weer gestreden moet worden, dat er nog zoveel puin te ruimen is, en vergeet het stof niet — dat is het kleine vuil — dan komt de gedachte op, dat alle arbeid toch vergeefs is. In het kerkelijke leven wordt de strijd lust dan minder. De vijanden van buiten hebben daar voordeel van. En de vijand van binnen, dat is het eigen vlees, steekt de kop op. Moedeloosheid en vreesachtigheid nemen hun plaats in. Van de kerk, dat is het gevolg, gaat dan geen goede reuk uit. Integendeel. Mogelijk komen jullie dat soort mensen ook wel tegen in de kerk. Zij zeggen iedere keer weer, wel tienmaal en meer: Het is allemaal niets met die kerk. Het moet een gemeenschap van heiligen zijn, maar het lijkt nergens op. En degenen die leiding moeten geven, zijn veel te slap. Ze laten alles maar toe tegenwoordig. Is er nog wel een kerk? Waar moet je eigenlijk nog lid voor zijn? Men ziet het dan met de kerk, waarin nog zoveel ongerechtigheid huist, niet meer zitten.

Ik zeg niet dat ik een dergelijk spreken niet begrijpen kan. Ik zeg wel, dat door een zodanig spreken de kerk niet gediend is. Met andere woorden: Kritiek leveren is niet zo moeilijk. Doch om het beter te doen en zichzelf er nu eens tot het uiterste toe voor in te spannen, zou een ander effect kunnen hebben, dan altijd maar weer leuwen en beren op de weg te zien.

We kunnen er dit wel uit leren, dat als het van die moedelozen en die vreesachtigen af had moeten hangen, dan zou er van het afbouwen van de muren niet veel terecht gekomen zijn.

Gelukkig dat de zaak van "Jeruzalems" wel zijn, niet afhangt van mensen, maar van de Heere Zelf. Die heeft de eeuwen door voor Zijn kerk gezorgd. En Die zal er ook voor blijven zorgen. Hij houdt Zijn kerk in stand. En dan mag de hel vrij worden. Gezeten aan Gods rechterhand, zal Hij haar wel behouden. Ik meen dat Luther er in deze geest over gesproken heeft. Dat is van hem taal des geloofs geweest. En dat is de eeuwen door ook bevestigd gezien.

Wat in het kerkelijke leven zich voor kan doen en ook voor doet, dat komt ook in het persoonlijke leven voor. Wanneer een zondaar door de Heere tot geloof gebracht is, dan begint hij met strijden. De wereld moet het huis uit. Heel veel wordt opgeruimd. Er komt een geheel ander leven. Men gaat het kwade haten en zoekt naar Gods geboden te leven. Het oude wordt afgebroken en het nieuwe wordt opgebouwd. Als de Heid. Kat. spreekt over de waarachtige bekering, dan spreekt hij over de "afsterving van de oude mens en de opstanding van de nieuwe mens". Men trekt vol moed ten strijde. Men denkt dat het beter zal worden. Men is vurig van geest en men dient de Heere. Dit is de tijd van de eerste liefde. Doch er zijn er maar weinigen die daar in blijven staan. Op de duur kan men het strijden moe worden. Want de grootste vijand zit altijd nog van "binnen". Dat is het oude bestaan. De bijbel noemt dat het "vlees", waarvan het bedenken vijandschap is tegen God. Daar altijd maar weer tegen te moeten vechten, kan de moed in de schoenen doen zakken.

Men is dan moedeloos en als vreesachtigheid er dan nog bij komt, komt men helemaal in de put te zitten. De bekering lijkt dan een onbegonnen werk. Men is er mee begonnen. Men zou het voort moeten zetten. Moeten strijden ten einde toe, ten bloede toe. Doch wie houdt dat vol? De verzuchting kan dan in het hart oprijzen: Ik kom er nooit. Ik word nooit bekeerd. Ik zal het zeker eens nog moeten verliezen. Zulk een gevoel van moedeloosheid en vreesachtigheid doet zich vooral voor als men naar binnen kijkt. Naar al dat puin en dat stof. Er worden dan niet alleen grote zonden ontdekt, die uit het leven moeten worden weggedaan, maar ook de kleine, allerhande boze gedachten, die in het hart oprijzen. Men moet heilig zijn, doch de onheiligheid wordt ontdekt. En hoe zal men ooit heilig worden?

Als dit van de mens af moest hangen, zou het nooit gebeuren. Doch gelukkig staat God ook ten deze voor Zijn eigen werk in. Hij geeft de moeden kracht, en vermenigvuldigt de krachten daar waar ze ontbreken.

Dat is te Jeruzalem ervaren. Dat is de eeuwen door de ervaring van de kerk geweest. Is dat ook jullie ervaring? Denk daar maar eens over na. En weet dan dat welzalig hij is, die al zijn kracht en hulp alleen van God verwacht. Die komt niet beschaamd uit. Dat kom je wel met een mens, ook met jezelf, maar nooit met God.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbesprekingen

Uitgave van b.v. Uitgeverij "De Banier", Bregittenstraat 1, Utrecht, tel. 030-313377.

Calvijs levenswerk belicht vanuit zijn brieven door P. Kuijt.

Dit is een werk dat uit 14 deeltjes zal bestaan. De eerste twee zijn al verschenen. Het eerste gaat over: In Genève geroepen, uit Genève verbannen, naar Genève teruggekeerd. Het tweede gaat over: Op de oefenschool in Straatsburg.

In een Woord vooraf in deel 1 zegt de schrijver o.a.: "De reformator Calvijn, zoals deze gekend kan worden uit zijn brieven, is vrijwel onbekend. In Duitsland vertaalde Rudolf Schwarz in 1908 niet minder dan 759 van de 1250 brieven, die uit de correspondentie van Calvijn ons in verschillende verzamelingen van Calvijs levenswerk nagelaten zijn. Ongeveer een vijfde deel van deze brieven heeft Calvijn geschreven in het frans; de rest in het latijn. Het lezen van de duitse vertaling van Rudolf Schwarz uit 1908, later opnieuw in het Duits uitgegeven in 1961, heeft ons steeds weer diep onder de indruk gebracht van de bijzondere betekenis, die Calvijn door Gods genade heeft gehad voor de kerk des Heeren in die dagen, maar ook in de daarop volgende eeuwen, ja, tot op de dag van vandaag. Het vertalen van Calvijs brieven uit het Duits is niet eenvoudig. Immers, het is een vertalen van vertaalde brieven. Voor zover mogelijk, hebben we enkele oorspronkelijk in het frans geschreven brieven er naast gelegd. Helemaal bevredigend is

deze wijze van vertalen niet. Toch is het een grote zegen, dat we in de zeer ernstige tijd van zoveel ontrouw aan en afval van wat de Heere ons gaf in de zo rijk gezegende arbeid van Calvijn, gelegenheid hebben om Calvijns levenswerk, zoals we dat kennen uit zijn brieven, binnen het bereik van vele lezers en lezeressen van deze tijd te brengen." En verder: "We hebben ons de opzet van deze serie van 14 deeltjes als volgt voorgesteld:

1. We kiezen een bepaald facet uit Calvijns levenswerk. Dat maakt telkens de onder-titel van een desbetreffend deeltje uit in de serie;
2. We vertalen de brieven, geheel of gedeeltelijk, die op dit facet van Calvijns levenswerk betrekking hebben;
3. We geven telkens een historische toelichting om de inhoud van de vertaalde brieven te verduidelijken.

We trachten de gehele opzet van deze serie op deze wijze ook toegankelijk te maken voor onze jongeren en voor een zo breed mogelijk lezerspubliek."

We hebben met belangstelling van de eerste deeltjes kennis genomen. Kuijt volstaat er niet mee de brieven zonder meer over te nemen, maar hij laat steeds de geschiedenis spreken en voegt de brieven geheel of gedeeltelijk tussen. We leren daardoor de grote reformator een beetje van nabij kennen. Zijn brieven laten zien wie hij was in zijn ijver en in zijn standvastigheid, maar ook in zijn karakter enz.

De schrijver deed er goed aan een begin te maken met de voorbereiding van deze uitgaven en we hopen van harte dat hij zijn werk kan voltooien.

De beide deeltjes die al verschenen zijn tellen ongeveer elk 100 blz. en kosten als paperback f 14,75 bij intekening op alle deeltjes f 12,75 per deel. Van harte aanbevolen.

B.

Achganieta Johanna van der Stelt

1.

Via een ouderling kwamen we in het bezit van een dun boekje met de volgende titel: Het wonder van Gods genade, gehouden in de weg der bekering met Achganieta Johanna van der Stelt, overleden te Leerbroek, in de ouderdom van 8 jaren en 9 maanden, beschreven door haar vader Gerrit van der Stelt. Uit het boekje blijkt dat het meisje gestorven is op 20 augustus 1867, dus meer dan een eeuw geleden. In enkele artikelen willen we onder bovenstaande titel overnemen wat de vader van het meisje indertijd schreef.

B.

Geliefde lezers!

Zullen wij zwijgen waar het de eer des Heeren geldt? Neen, dan zouden eerder de stenen spreken; ook wij hebben ruime stof om Gods daden te vermelden en hopen biddend dat de Heere ons bekwamen moge om tot Zijn eer en tot nut en stichting van onze naasten te kunnen schrijven.

Wij hadden een dochttertje van ruim 8 jaren, dat bezocht was door 's Heeren hand met de longtering. Vele treurige dagen en nachten moest ons ouderhart verduren, te meer als wij door het opgeven van bloed haar benauwdheid moesten aanschouwen en ons niets anders konden voorstellen dan dat haar einde spoedig zou naderen, en dan vervreemd van God, buiten de Heere Jezus te moeten sterven, o! geliefde vrienden, dit deed mij het hart menigmaal ineenkrimpen. Menigmaal gebeurde het mij, dat ik in tranen voor de Heere moest uitroepen: och! Heere, och! kan het in Uw raad bestaan, och zie in ontferming op haar neer, delg ook haar zonden uit in het zoenbloed van de Zoon Uwer ontferming, doch mocht geen opening vinden, zo ik dit wel gewenst had en moest dus in dezelfde banden besloten blijven en vond geen reden dan droefheid.

Keerde ik mij dan tot haar en zeide: mijn lief kind, hoe staat het met u als gij eens moest gaan sterven? en nog onbekeerd, o! dat zal toch wat te zeggen zijn, ach dan was haar

droefheid zo groot, dan kon ik haar tot geen bedaren krijgen, dan wist ik geen raad. Want ook zij was gelijk alle mensen van nature een vijand van de dood. Maar toch vond ik geen rust. Zij woog mij op de ziel, waar ik ging of stond. Ik zag haar einde naderen. Zij was en bleef gerust als ik zweeg; terwijl ik menigmaal niet durfde spreken omdat zij dan zo bedroefd werd. O, dan ontstak mijn ingewand in mij over haar treurige toestand. En hoewel ik haar dag aan dag aan de Heere mocht opdragen, waarin ik geen verruiming onder-vond, werd ik temeer bedroefd en zeide bij mijzelf: och, het zal een zaad zijn dat niet van de Heere gekend is, dan werd ik van binnen aangeraden niet meer voor haar te vragen, daar toch Ezau gehaat werd en Jacob geliefd. Zo werd ik door de vijand geslingerd van het ene op het andere.

Doch de Heere had mij bidden geleerd en deed mij tot Hem vluchten om te smeken om al wat tot zaligheid nodig is en waar ik het oog kreeg op Zijn discipelen, toen de Heere vroeg: Wilt gijlieden ook niet heengaan?, waarop zij antwoordden: Tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens; dan kwamen die woorden weer tot mij: Roep Mij aan in de dag der benauwdheid, Ik zal er u uithelpen en gij zult Mij eren.

Ik moest met haar handelen als een kind en hield haar zoveel mogelijk voor ogen, dat zij onbekeerd was en dat zij niet wist hoe spoedig zij sterven kon, dat dit toch verschrikkelijk zou zijn.

Op deze wijze was ik veel met haar bezig, daar zij, hoewel nog jong zijnde, niet ontbloot was van waarheid en kennis, waarin zij door haar geliefde moeder was onderwezen, die in haar jeugd reeds de lust en de behoefte gekregen had om voor de Heere te leven en daardoor ook het belang van haar drie kinderen op het hart droeg in haar voor ons zo genoeglijk leven. Doch zij is niet meer. Ook de Heere haalde haar thuis en gebruikte hiertoe dezelfde ziekte, de longtering. Doch eens komt de tijd, dat wij in het huis des Vaders elkander zullen wederzien.

Wij keren terug tot onze dochter. Dagelijks namen haar krachten af, maar ook te zwaarder woog zij op het hart. Ik wendde mij tot haar en zeide: lief kind, gij wordt minder in krachten. Neen, vader, zeide zij, ik word niet minder, waarop ik haar er op wees, dat zij enige tijd geleden toch sterker was dan nu. Och vrienden, zij had niet gaarne, dat ik over minder worden sprak. Zij was bang voor sterven, want zij wist wel dat zij onbekeerd was en dan verloren moest gaan als zij zo stierf.

Heimelijk koesterde zij de hoop van nog beter te zullen worden, hetwelk ik haar zo mogelijk ontnam. De aandrang van mijn ziel was zo groot, dat ik in weerwil dat mijn vlees inkromp, ik haar getrouw moest behandelen, zou ik niet eenmaal moeten horen een roepende stem: vader, gij hebt het mij niet aangezegd. Ik stelde haar dan de dood en het eeuwige oordeel voor, wat haar lot zou zijn, indien zij zo de eeuwigheid moest ingaan. Dit kostte mij veel voor het vlees. Ik zag haar angst. Haar vlees was mijn vlees. Het vlees heeft medelijden met het vlees en zou liever zwijgen. Doch de Heere maakte mij getrouw. Onder het spreken barstte zij uit in hevige tranen en riep: O vader! er is dan geen doen aan voor mij als ik dan zo moet sterven. Ik zeide: och lief kind, gij zijt nog in het heden der genade, roep de Heere aan, wie weet wat de Heere nog doen wil. Ik zal het doen, zeide zij, ik weet ook geen andere raad. Zij deed het ook in de dadelijkheid.

DIRIGENTE

Ref. beginselen;
Bachelor of Arts in
Music, 4 jr. Canadese
Universitaire opleiding,
kerkkoorervaring, prima
referenties,
zoekt m.i.v. 1 sept.
Kerkkoor, Utrecht of
omgeving.

Theone v.d. Weg,
10000 Kenswood Drive
Chilliwack, B.C.
V2P-7N4 Canada.

STICHTING
REFORMATORISCHE
HULPAKTIE
WOORD EN DAAD

**WOORD
& DAAD**

Postbus 560,
4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830 - 24288
Postbank 30.20.900
*ABN 50.98.11.566

MENSEN HELPEN MENSEN, DAT HELPT!
**ONDERVOEDING / ZIEKTEN
ANALFABETISME
SLECHTE HUISVESTING**
Samen kunnen we daar veel aan doen.
Daarbij is ook
UW HULP NODIG!

Steen een eigen projekt voor f 25,- per kwartaal.
Informatiebulletin wordt u op aanvraag toegezonden

BOEK DER PSALMEN IN EXTRA GROTE LETTER

Speciaal voor slechtzienden heeft de CBS het "Boek der Psalmen" in een extra grote letter laten drukken.

Ook de berijmde Psalmen (van 1773) zijn in grote-letter-druk verkrijgbaar.

Boek der Psalmen, in de Statenvertaling, 19,5x30 cm.
f 29,75

Psalmboek, berijming 1773, 18,5x28 cm
f 39,50

Verkrijgbaar in de boekhandel, of rechtstreeks te bestellen (zonder postzegel) bij

**GEREFORMEERDE
BIJBELSTICHTING**

ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

Wel eens op
TEXEL

geweest?

Beslist de moeite waard.
Bos, duinen, zee, vogel-
broedplaatsen,
visgelegenheden, etc.,
en . . . rust.

U kunt op
'DE VERRASSING'
gebruik maken van

volledig pension voor
groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w.
Of u kunt kiezen voor
een bungalow met alle
komfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers
speciale voor- en
naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze
kleurenfolder aan.
Tel. 02223-661 of 391.

Volledig pension aan-
geboden in het landelijk
dorp Kesteren in de Be-
tuwe, 3 km. van Rhenen.

**PENSION
DE TEEL**

Familie Knuivers,
Boveneindsestraat 14,
4041 EJ Kesteren,
tel. 08886-1687

**WESTKAPELLE
TE HUUR**

Vakantiehuis en luxe sta-
caravan op zeer mooi en
rustig plekje op boerde-
rij bij het strand.
Telefoon 01187 - 1441